

Norske Festivaler SA

952, N – 2604 Lillehammer
norfest@online.no

Adresse: C/O Høgskolen i Lillehammer, ASV, Pb.
Tlf.: 480 25 759 E-post:

Norske Festivaler SA
C/O HIL, ASV, Pb. 952
2604 Lillehammer

Kulturdepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 Oslo

INNSPILL OM UTREDNING TIL KUNSTNERØKONOMI

Deres referanse: 14/2284

Dato: 15.august 2014

Norske festivaler (NF) er en sjangeroverskridende nettverksorganisasjon for samarbeid og utvikling av norske festivaler, med formål om å spre kunnskap om medlemmenes festivaler og profilere disse nasjonalt og internasjonalt. NF har per 1. januar 2014 77 medlemsfestivaler.

I invitasjonen ble vi bedt om å fremme forslag som har å gjøre med kunstneres muligheter for entreprenørskap, regelverket for selvstendig næringsdrivende kunstnere og stipendordninger.

Våre innspill er derfor spesielt knyttet til den delen av kulturnæringene som er kategorisert som kunstnerisk virksomhet. Innenfor den delen av kulturnæringene finner vi forfattere, dansere, billedkunstnere, skuespillere, komponister, utøvende musikere og artister for å nevne noen.

Innspillene er kategorisert i tre egne avsnitt (entreprenørskap, offentlig regelverk og stipend).

Entreprenørskap

Den amerikanske økonomen Richard Caves definerte i sitt bok *Creative Industries: Contracts between arts and commerce* (Harvard University Press, 2000) flere prinsipper som beskriver den økonomiske organiseringen av kunstnerisk virksomhet. Det er særlig to prinsipper som gjør seg utslagsgivende for entreprenørskap (*Nobody Knows og Motley Crew*). «Nobody Knows» peker på at det er vanskelig å verdsette et kreativt produkts kommersielle potensiale fordi forbrukerinteressen ikke kan forutsies. «Motley Crew» viser til at mange kulturprodukter krever bidrag fra mange ulike skapende eller utøvende kunstnere før det finner sin endelige form eller uttrykk. Kvaliteten på det endelige produktet avhenger derfor igjen av den enkelte bidragsyters personlige kompetanse. En tredje faktor er at produktutvikling for mange av disse entreprenørene bærer karakter av at utviklingskostnadene er høye, mens reproduksjonskostnadene er lave. Dette er ytterligere

forsterket som følge av at større deler av det analoge kulturkonsumet (eks. bøker, musikk) er digitalisert. Utredningen bør derfor si noe om:

1. Tilgang til finansieringskilder og kapital for produktutvikling - Deler av det nasjonale virkemiddelapparatet (eks. Innovasjon Norge) er ikke innrettet slik at det kan yte garantier eller stå for risikokapital for svært mange av entreprenørene.
2. Samarbeid mellom ulike kunstnere på tvers av sjangre for å drive innovasjon og nyskaping, både i forhold til produktutvikling og tjenesteyting, bør stimuleres
3. For å kompensere for markedsusikkerhet bør offentlige innkjøpsordninger styrkes og det bør utredes nærmere om det kan vedtas ulike økonomiske skatteincentivordninger for private kjøp av kulturprodukter. Eksempler på dette kan være skattefradrag for bedrifters innkjøp av billedkunst og bruk av kunstners tjenester til konserter eller forestillinger. Innkjøpsordningen bør reguleres og innrettes slik at den ikke skiller mellom fysiske produkter og uttrykk som ikke er gjenstandsbaserte, f.eks. konserter, performance og konseptkunst.

Offentlig regelverk

Skjevbalansen mellom de trygdeordninger gjeldende for frilansere / kunstnere som er selvstendig næringsdrivende og arbeidstakere bør i større grad utjevnes. De sosiale ordninger oppfattes i dag som uforholdsmessig skjevbalansert av mange kunstnere som ønsker å drive egen virksomhet. Noen eksempler på ulike trygdeordninger det bør utredes endringer i regelverket for er listet opp nedenfor:

1. Sykepenger. Frilansere og kunstnere som er næringsdrivende har i dag 17 karensdager og en utbetaling som utgjør 65 % av lønnsgrunnlag etter dette. Arbeidstakere har 100 % fra første sykedag. Dette kan løses ved at det vurderes en rimeligere forsikringsordning for næringsdrivende enn den som gjelder i dag.
2. Arbeidsledighetstrygd. De fleste kunstnere som er selvstendige næringsdrivende og driver personlig foretak faller utenfor ordningen. I tillegg bidrar regelverket hos Nav at kunstnere mister retten til støtten hvis de fører timer for ikke-inntektsbringende kunstnerisk produksjonsarbeid. Dette utløser en ond spiral som gjør det vanskelig å jobbe ekstra med å etablere kunstnerisk virksomhet i en fase hvor man veksler mellom lønns- og selvstendig arbeid.
3. Pensjonspoeng. Mange kunstnere er lavlønnede og tjener ikke opp nok pensjonspoeng. Situasjonen blir ytterligere forverret ved at opptjeningstiden er økt til 70 år. Stipendinntekter bør kunne gå inn i inntektsgrunnlaget slik at personinntekt, og dermed beregning av pensjonspoeng blir
4. Merverdiavgift. Det er null-moms på fysiske bøker, og 25 % moms på e-bøker og salg av innspilt musikk i fysisk eller digitalt format. Svært mange skapende og utøvende musikere eier i dag rettigheter til egen innspilt musikk som lisensierer via tredjepartsavtaler til et plateselskap eller en distributør. For dette mottar ofte artisten et lisensforskudd som går til å dekke produksjonskostnader, som er momsbelagte. Men, fordi plateselskap / distributør står for markedstilgang og salg av endelig produkt får som oftest ikke artisten, som betaler merverdiavgift for innspilling,

Norske Festivaler SA

952, N – 2604 Lillehammer
norfest@online.no

Adresse: C/O Høgskolen i Lillehammer, ASV, Pb.
Tlf.: 480 25 759 E-post:

momsrefusjon. Hele mva. systemet for salg av kulturprodukter bør gjennomgås slik at det blir en lik kulturmoms på tvers av uttrykk og sjangre og at musikere og artister kan ha anledning til å søke mva. kompensasjon for tilfeller beskrevet lenger oppe i teksten.

Stipend

Stimulere etablering og drift av gallerier, forlag, plateselskap for ved hjelp av stipendordninger til etablerere med kunstnerisk og kommersielt gode virksomhetsplaner.

Opprette etableringsstipender for kunstnere som arbeider med relevante uttrykk innen kunst som sosiale prosesser jfr. ovenstående pkt.

Opprette øremerkede bevilgninger til de offentlig finansierte kunstmuseene for innkjøp av «ung samtidskunst» som tildeles årlig forutsatt at fjorårets bevilgning er brukt.

Etablere prestisjetungt belønningssystem for god drift av kunstneriske virksomheter, for eksempel ved tildeling av en «Årets galleri-pris», «Årets uavhengige plateselskap» med et pengebeløp som tildeles etter vurdering av senere års drift og bidrar tungt til å finansiere vinnergalleriets «prisutstilling». Den oppnevnte juryen for ordningen besettes av folk med kunstnerisk og kommersiell (nærings)kompetanse.

Samkjøre stipender. Fond for Lyd og Bilde har eget støtteordning for innspilling («fonograminnspilling») til turnering («prosjektstøtte») og salg / markedsføring / distribusjon («publiseringsstøtte»). For en plateutgivende artist / kunstner er det en betydelig tidsbesparelse å kunne søke om støtte til hele prosjekt (innspilling + utgivelse + turnering / fremføring) i en søknad i stedet for tre separate.

Håper utvalget har nytte av innspillene.

Med vennlig hilsen

Anders Rykkja

Daglig leder, Norske Festivaler SA